

ירושלים

דו-קיום בירושלים: ערבים ויהודים בקליפ לשלום

בשיא תקופת פיגועים נפגשו תלמידים מתיכון הרטמן ומתיכון ערבי, ובמשך יומיים **הפיקו** יחד שיר מצולם. "אנחנו די דומים", סיפרו, "בפעם הבאה - בבית חנינא"

מיכל מרגלית 09.12.14

"התחברנו בינינו ויצרנו **דו-שיח** דרך המוזיקה. גילינו שכולנו רוצים ופועלים **לקראת** אותו הדבר - שלום ושינוי". בתקופה **מתוחה** של פיגועים כמעט אחת לשבוע ופשעי **שנאה** בין יהודים לערבים, ה**וכיחו** תלמידי תיכון משני **המגזרים** שאצל הדור הצעיר הדו-קיום אפשרי.

כ-15 תלמידים יהודים מתיכון הרטמן מירושלים ותלמידים ערבים מתיכון The Jerusalem School **משכונת** בית חנינא בעיר נפגשו לפני כשלושה שבועות **במסגרת** הפרויקט האמריקני Music in Common, שייסד המוזיקאי טוד מאק לפני **כעשור** ל**זכר** חברו, העיתונאי היהודי דניאל פרל, **שנחטף** ונרצח בפקיסטן. **מטרת** הפרויקט, שהחל לאחרונה בירושלים, היא **לשים קץ** לשנאה.

<https://www.youtube.com/watch?v=GTBbabsZFDc>

התלמידים נפגשו במשך יומיים, וכתבו, הלחינו ושרו שיר פרי עטם, "Forget The Fight". הם גם הפיקו לו קליפ. מיה בודאי, מורה לאזרחות בהרטמן, **שליוותה** את הפרויקט, מספרת: "השיר הוא **תוצר** של הסיפורים שהם סיפרו, שקשורים בדורות הקודמים. מה שיפה בעיניי בשיר הוא שקורא מבחוץ לא יכול **להבחין** מה בשיר הוא סיפורו של הצד היהודי ומה סיפורו של הצד הערבי. הרעיון בשיר הוא שכולנו **קיבלנו מסרים** דומים מהורינו, אבל הילדים רוצים להיות גשר לחיים טובים יותר, **להידברות ולהתגברות** על **סכסוך** ארוך שנים".

שיא – height, climax
פיגועים – terror attacks
להפיק – to produce
דו-שיח – conversation
מתוח – stressful
פשעי שנאה – hate crimes
הוכיחו, להוכיח – to prove
מגזר – sector
שכונה – neighborhood
מסגרת – framework
עשור – decade
לזכר – in memory of
נחטף – was kidnapped
מטרה – goal
לשים קץ – לסיים

הלחינו, להלחין – to compose
פרי – fruit, עט – pen
אזרחות – civics
ליוותה, ללוות – to accompany
תוצר – product
להבחין – to notice, discern
מסר – message
הידברות – discussion
התגברות – overcoming
סכסוך – conflict

(צילום: עמותת Music in Common)

הבדל – difference
הסיר, להסיר – to remove
חומה – wall

מרכזת – coordinator
נשר, לנשור – to fall out,
leave

אמור – supposed
בעקבות – following
גאה – proud

קבוצה – group
הבטחנו, להבטיח – to
promise

רגיעה – calm
אישית – personally
מצאנו חן – to please, like
למען – בשביל

עינת שרל פוקס, תלמידת כיתה י"ב בבית"ס הרטמן: "נפגשנו בתקופת פיגועים, אבל לא דיברנו עליהם. לא זו הייתה המטרה. אולי בתחילה היה מתח אבל בסוף היום השני כבר הצלחנו לבנות גשר בינינו ולא הרגשנו הבדלים. זה הסיר את החומות בינינו".

טרייסי שיפלי, מרכזת הפרויקט בירושלים, אומרת שלא קל למצוא בתי ספר יהודיים וערביים שמסכימים לחיבור הזה. "היו לי הרבה בתי ספר שלצער, בגלל המלחמה בקיץ, נשרו ושינו דעתם. היום השני של מפגש הרטמן-בית חנינא היה אמוך להתקיים בבית חנינא, אבל בעקבות המצב עבר למוזיאון האיסלאמי ברחביה. יצרנו שיר שאני גאה בו, ויש לנו קבוצת וואטסאפ, שם הבטחנו זה לזה שכשתגיע רגיעה ניפגש גם בבית חנינא".

לנה זידאן, תלמידת י"א מהתיכון בבית חנינא, סיפרה: "לפני המפגש חששתי שזה יהיה משעמם ושלא ניצור שיר ביחד, אבל כשנפגשנו גיליתי שאישית אני אוהבת אותם, הם דומים לנו. דיברנו בינינו דרך המוזיקה. נקשרנו ומצאנו חן זה בעיני זה, וגילינו שכולנו רוצים ופועלים למען אותו הדבר - שלום ושינוי. הם יגיעו גם לבית הספר שלנו, נשב שם ונמשיך לדבר".

פרסום ראשון: 08.12.14, 11:54

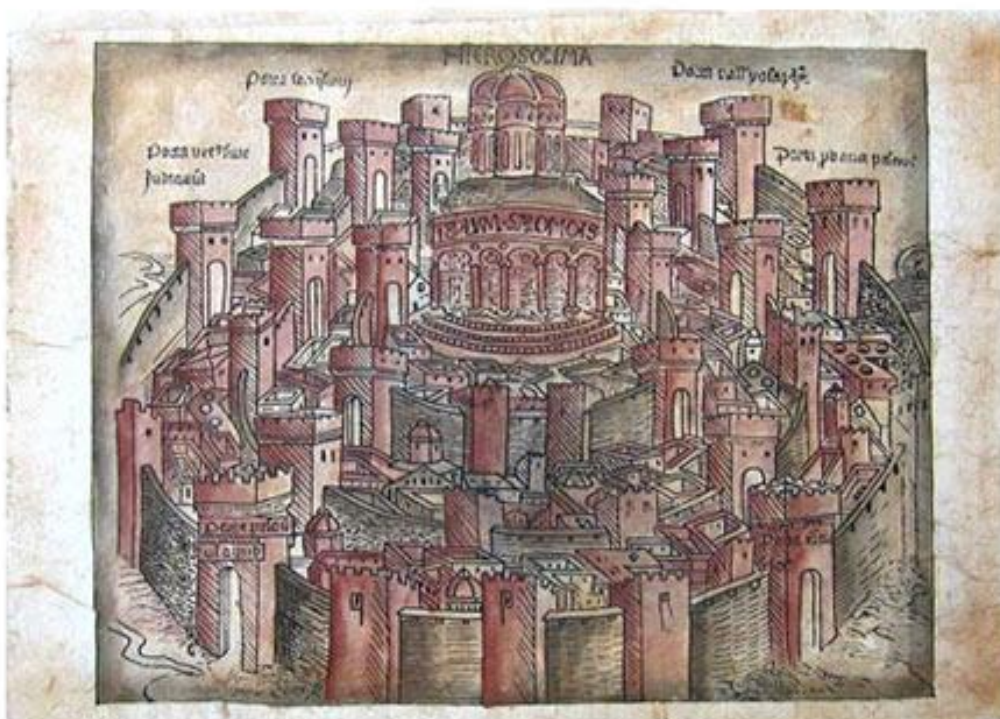
<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4600899,00.html>

מפות עתיקות של העיר ירושלים

- מפה עתיקה מתוך הספר "מסע על פי כתבי הקודש", שחובר לפני 400 שנה. המפה מתארת את ירושלים כמרכז העולם.

- מפת עתיקה של חומות ירושלים

- מפה עתיקה של העיר ירושלים מלפני 1500 שנה. אזור ירושלים במפת מידבה (הרחוב מסומן משני צידיו בסימון אדום)
(יחצנים, אסף פרץ, רשות העתיקות)

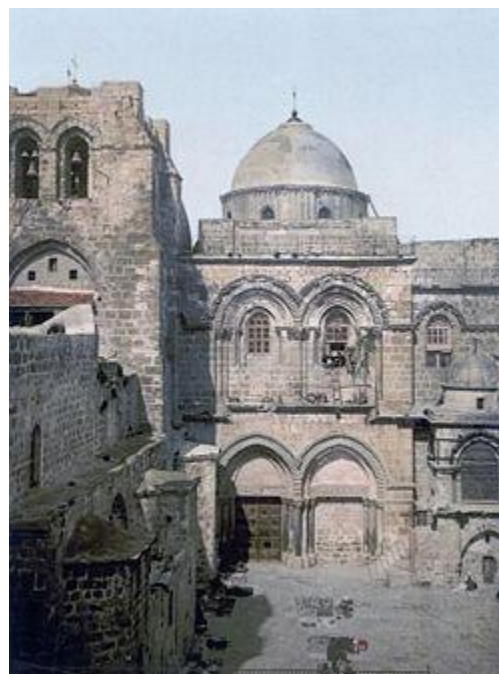

<http://web.nli.org.il/sites/NLIS/he/Maps>

כנסיית הקבר

כנסיית הקבר היא כנסייה גדולה הממוקמת במקום צליבתו וקבורתו של ישו. הכנסייה שוכנת ברובע הנוצרי של העיר העתיקה בירושלים במקום המזוהה כגבעת הגולגותא הנזכרת בברית החדשה: "וְהִי כַאֲשֶׁר בָּאוּ אֶל הַמָּקוֹם הַנִּקְרָא גִלְגֹּתָא, וַיִּצְלְבוּ אֹתוֹ שָׁם" (הבשורה על-פי לוקאס, פרק כ"ג, 33). היא נחשבת לכנסייה החשובה והקדושה ביותר בעולם, אף יותר מבזיליקת פטרוס הקדוש בקריית הוותיקן שברומא. מאז המאה ה-4 לספירה משמשת הכנסייה כמוקד עלייה לרגל לצליינים מכל רחבי העולם.

צליבה crucifixion
קבורה burial
לספירה ad
עלייה לרגל pilgrimage
צליינים pilgrims

מסגד אל אקצא (כיפת הזהב)

mosque מסגד
dome כיפה
ad לספירה
was ruined נהרס
styles סגנונות
to contain, to hold להכיל

to set on fire להצית, להצית
mentally ill לוקה בנפשו
to admit להודות
to hasten להחיש
to admit to hospital לאשפז
was deported גורש
plot, conspiracy מזימה
to be conducted להתנהל
restoration שיקום
preservation שימור
yard רחבה
remnant שריד
friction, argument חיכוך
tension מתיחות
to limit מגביל, להגביל
circumstances נסיבות
is flooded מוצף

מסגד אל אקצא, או בתרגום לערבית "המסגד הרחוק ביותר", נבנה לראשונה בין השנים 705-715 לספירה. המסגד הוא השלישי בקדושתו בעולם המוסלמי אחרי מכה ומדינה. המסגד נהרס ונבנה מחדש לפחות חמש פעמים, והוא משלב מגוון סגנונות בנייה מכל התקופות שעברו עליו. המסגד יכול להכיל 5000 מתפללים. מסגד אל אקצא הוא אחד המסגדים הגדולים והחשובים ביותר בעולם המוסלמי והעתיק ביותר בישראל. לפי האמונה המוסלמית, במקום בו מסגד אל אקצא נבנה, מוחמד נקרא אל השמיים על ידי המלאך גבריאל בכדי לפגוש את אלוהים. ב-21 באוגוסט 1969 הצית צעיר אוסטרי לוקה בנפשו בשם מייקל רוהאן את המסגד. רוהאן השתייך לכנסייה נוצרית אוונגליסטית, והוא הודה כי התכוון להצית את המסגד על מנת להחיש את בוא המשיח על ידי הקמת בית המקדש היהודי על הר הבית. רוהן נעצר, אושפז בבית חולים פסיכיאטרי וגורש מישראל, אולם רבים בעולם הערבי ראו בהצתה "מזימה ציונית". במשך שנים ארוכות התנהלו במסגד עבודות שיקום ושימור, עם תרומות של מאות מיליוני דולרים שהגיעו למסגד אחרי השריפה. העבודות נשלמו בשנת 2007. אחד מהקירות המקיפים את רחבת המסגד הוא הכותל המערבי הקדוש ליהודים בשל היותו שריד לחומת בית המקדש ששכן בהר הבית, ולכן אזור קטן יחסית זה הופך לעתים לנקודת חיכוך בין הדתות. מספר פעמים השליכו מוסלמים שהתפללו במסגד אבנים אל עבר היהודים שהתפללו ברחבת הכותל. בתקופות של מתיחות רבה משטרת ישראל מגבילה את הכניסה למסגד למבוגרים בלבד מעל גיל מסוים בהתאם לנסיבות. בימים אלה המקדש מוצף כל יום מחדש במאות מתפללים ומהווה נקודת תיירות חשובה לתיירים מכל העולם.

מתחם הר הבית

הר הבית הוא שמו הנוכחי של ההר המקראי **הר המוריה**, הוא מכונה כך לראשונה במקרא, בנבואת **החורבן** בספר ירמיהו: "צִיֹּן שְׁדָה תִּחְרַשׁ, וִירוּשָׁלַיִם עֵיִים תִּהְיֶה, וְהָר הַבַּיִת לְבָמוֹת יָעַר." (ספר ירמיהו, כו יח^[1])
ההר שוכן במזרח העיר העתיקה בירושלים, ומכונה מאז ימי הורדוס, בן המאה הראשונה לפני הספירה, **ברחבה מלאכותית** מוגבהת ו**שטוחה**. רחבה זו **תחומה** בקירות **תמך**, שהמפורסם בהם הוא הכותל המערבי. הר הבית הוא המקום המקודש ביותר בעולם ליהדות והמקום השלישי בקדושתו לאסלאם. בערבית הוא מכונה "אל-חרם אל-קדסי א-שריף", כלומר "המתחם המקודש הנכבד של ירושלים".

במאה ה-10 לפנה"ס נבנה על גביו בית המקדש הראשון, וכ-70 שנה לאחר חורבנו של זה, נבנה במקומו בית המקדש השני, ששכן במקום עד לחורבנו בשנת 70 לספירה. מאז המאה ה-7 ועד היום בנויים עליו מסגד אל-אקצא ו**כיפת הסלע**.

אם כי המתחם הבנוי מהווה רק חלק מההר, במרבית המקרים מתייחס **המונח** "הר הבית" רק למתחם שבראש ההר, ולא לשטחי ההר שמחוץ לכותלים.

הכותל המערבי

שריד מצידו המערבי של הקיר אשר **הקיף** את מתחם הר הבית בתקופת בית המקדש השני.

הכותל הוא אחד המקומות הקדושים ביותר ליהודים, ואולי הקדוש שבהם. קדושתו **נובעת** מהיותו השריד היחיד לבית המקדש השני, שנחרב בשנת 70 לספירה. בשל האיסור לעלות להר הבית (מקום בית המקדש עצמו), הפך הכותל המערבי **במרוצת** הזמן למקום תפילה וגעגועים שאליו מגיעים יהודים מן העולם כולו כדי **להתרפק** על תפארת עברם. הכותל משמש כמעין בית כנסת ענקי מתחת **לכיפת** השמים. רחבת התפילה של הכותל פתוחה בכל ימות השנה ובכל שעות היממה.

site מתחם
present נוכחי
destruction חורבן
will be plowed תחרש
ruins עיים
a ritual stage במות
לפני הספירה bc
רחבה yard
מלאכותית artificial
שטוחה flat
תחומה defined, closed off
תמך supporting
לספירה ad
כיפת הסלע Dome of The Rock
מונח term

relic שריד
הקיף **surrounded**
נובעת is caused by, comes from
במרוצת during
להתרפק to cling to
כיפה dome

<http://www.eyeonisrael.com/jerusalem-old-city.html>

שמואל יוסף (ש"י) עגנון

עגנון נולד בשנת 1888 בגליציה ונפטר בשנת 1970 בירושלים.

עגנון נולד עם השם שמואל יוסף צ'אצ'קס. את חינוכו רכש מאביו ואמו. כבר מילדותו שקד על לימוד המסורת התרבותית היהודית וכן הרחיב את השכלתו הכללית. מגיל 13 ידע לקרוא גרמנית. שיריו הראשונים נכתבו כשהיה בן 9.

בשנת 1908 עלה לארץ, אך ירד לגרמניה בשנת 1918, שנתיים לאחר מכן נשא לאישה את אסתר מרכס וב-1924 חזר לארץ. בכתביו הראשונים הושפע מערכים שהביאו אנשי העלייה השנייה, וגם מהספרות והתרבות הגרמנית. הוא עזב את אורח החיים היהודי מסורתי לזמן קצר, אך חזר להיות יהודי דתי.

סגנון הכתיבה של עגנון הושפע מהמקורות היהודים: מקרא, סיפורי חז"ל, וסיפורי עם. עגנון כתב סיפורים קצרים וגם רומנים ארוכים. סיפוריו עוסקים בתחומי חיים שונים. יצירתו של עגנון כתובה ברובדי משמעות נוספים לאלו הגלויים בה. כל סמל מרמז על מעגל נוסף של משמעויות.

גם השפה של עגנון ייחודית ומבוססת על מרכיבי לשון שמקורם במסורת היהודית. חלק מהמילים בהן השתמש השתלבו בשפת היום-יום עד לימינו.

מלבד מילים מיוחדות היה לעגנון גם ריתמוס ייחודי, מבנה ייחודי של משפטים וסגנון ייחודי ובולט. בכל זאת, קשה להסביר אותו, ולכן הוא הפך לנושא של מחקרים רבים. סגנונו הייחודי של עגנון מועבר לקורא עם כל משפט ביצירותיו.

עגנון הוא הסופר הישראלי היחיד שהוא חתן פרס נובל לספרות (שנת 1966).

ספריו תורגמו לשפות רבות.

רכש, לרכוש – to acquire
שקד, לשקוד – to work diligently
הרחיב, להרחיב – to widen
השכלה – education, knowledge

נשא, להנשא – להתחתן
הושפע, להיות מושפע – to be influenced
ערכים – values
אורח חיים – lifestyle

מקורות – origins
רומן – novel
עוסקים, לעסוק – to deal with
תחום – field, area
רובד – layer
משמעות – meaning
גלוי – revealed, open
מרמז, לרמז – to imply

ייחודי – unique
מרכיב – component
השתלבו, להשתלב – to integrate

בולט – prominent
נושא – subject
מועבר – transferred, relayed

חתן – recipient

מאויב לאוהב

עד שלא נבנתה תלפיות היה מלך הרוחות מושל שם בכל הארץ, וכל שריו ועבדיו רוחות עזים וקשים יושבים שם בהר ובעמק בגבעה ובגיא ועושים כל מה שלכם חפץ, כאילו להם בלבד ניתנה ארץ. פעם אחת נזדמתי לשם, ראיתי שהמקום נאה והאוויר צח והרקיע תכלת טהורה והארץ רחבת ידיים, טיילתי לי להנאתי. פגע בי רוח. אמר לי, מה אתה עושה כאן? אמרתי לו, מטייל אני. אמר לי, מטייל אתה? טפח על ראשי וזרק את כובעי. כפפתי עצמי להרימו. פיזר את בגדי והפכם על ראשי ועשאני לצחוק. העברתי בגדי מעל ראשי. עמד הרוח והפילני לארץ וצחק צחוק פרוץ. הגבהתי את עצמי ועמדתי. הטיח בי וצעק, כלך ולך, כלך ולך.

ראיתי שאיני יכול לדון עם מי שתקיף ממני והלכתי לי. חזרתי לעיר ונכנסתי לתוך ביתי. קצרה עלי נפשי ויצאתי. מדעתי או שלא מדעתי הביאוני רגלי לתלפיות. נזכרתי כל שעשה לי הרוח. לקחתי בד ויתדות ותקעתי לי אוהל, מפלט מרוח סועה וסער. לילה אחד ישבתי שם. כבה האור פתאום. יצאתי לראות מי כיבה אורי. מצאתי את הרוח עומד בחוף. שאלתי אותו, מה אתה מבקש? הטיח על פי ותקע באזני. חזרתי ונכנסתי לתוך אהלי. הסיע יתדותי ונתק את חבלי והפך את אהלי ופיזר את יריעותי. אף בי פגעה ידו וכמעט שהפילני. ראיתי שאיני יכול לו. נטלתי את רגלי וחזרתי לעיר.

חזרתי לעיר וישבתי בין החומות. קצרה נפשי עלי וביקשתי לצאת למקום אויר נאה. מאחר שאין בכל הארץ כאוירה של תלפיות הלכתי לתלפיות. וכדי שלא יתעללו בי הרוחות לקחתי עמי נסרים ועשיתי לי צריף. הייתי סבור שמצאתי לי מנוחה והרוח סבור היה אחרת. לא יצא היום עד שהקיש על גגי וזיעזע את הדפנות. לילה אחד הסיע את כל הצריף כולו.

הרוח הסיע את צריפי והעמידני בלא מחסה. נטלתי את רגלי וחזרתי לעיר. מה שאירע לי פעם ושתי פעמים אירעני שלישית. באתי לעיר וקצרה עלי ישיבתי. ולבי הוי לבי מושכני למקום שהבריוני משם.

אמרתי ללבי, אי אתה רואה שאי אפשר לנו לחזור למקום שגרשוני משם. ומה שאי אפשר הרי אי אפשר. ואילו לבי דעה אחרת היתה לו. ואם אלף פעמים אמרתי אי אפשר היה לבי אומר לי אלף פעמים ואלף אפשר ואפשר. הבאתי עצים ואבנים ובניתי לי בית.

לא אשבח את ביתי, כי קטן הוא ולא אתבייש בו בשביל שיש גדולים וטובים ממנו. ביתי קטן, אבל מקום יש בביתי לאדם שכמותי שאינו מבקש גדולות.

ראה הרוח שבניתי לי בית. בא ושאלני, מה זה. אמרתי לו, בית הוא. צחק ואמר, חייך שלא ראית עוד דבר של צחוק כבית זה שאמרת. צחקתי אף אני ואמרתי לו, את שעדיין לא ראית אתה תראה. צחק ואמר, בית זה מהו? צחקתי ואמרתי בית הוא בית. צחק ואמר לי, אלך ואבדוק. פשט את ידו ובדק את הדלת. נשברה הדלת ונפלה. פשט את ידו ובדק את החלונות. נשברו החלונות ונפלו. לסוף הגביה עצמו ועלה לגג. כיון שעלה נפל הגג. צחק בי הרוח ואמר, ביתך שבנית היכן הוא? אף אני שאלתי, היכן ביתי. אבל לא צחקתי.

בראשונה כשהיה הרוח מגרשני הייתי חוזר לעיר. לסוף אירעו דברים שלא נתנו לי לחזור לעיר. רבצתי בין המשפתיים ולא ידעתי מה אעשה. לחזור לעיר אי אפשר, מפני דברים שאירעו שם, לחזור לתלפיות אי אפשר, מפני הרוח שמגרשני. ולעשות לי אוהל או צריף, והרי אין להם קיום, לבנות לי בית קטן, והרי אף הוא לא עמד בפני הרוח. או אולי, מה טעם לא עמד בפני הרוח, מפני שהיה קטן ודל, ואילו היה גדול וחזק היה עומד. לקחתי לי עצים חזקים וקורות ואבנים גדולות וטיח ומלט ושכרתי לי פועלים טובים ועמדתי עליהם ביום ובלילה. אף חכמתי עמדה לי, שהעמקתי את היסודות. נבנה הבית ועמד על תלו.

כיון שעמד הבית בא הרוח והקיש על התריסים. שאלתי, מי מקיש כאן על חלוני? שחק ואמר, שכן. אמרתי לו, מה מבקש שכן משכנו בליל סועה וסער? צחק ואמר, שכן בא לברך את שכנו לחנוכת הבית. אמרתי לו, וכי דרכו של שכן לבוא בעד החלונות כגנב? בא והקיש על הדלת. אמרתי לו, מי מטיח על דלתי? אמר הרוח, אני הוא שכנך. אמרתי, שכני אתה, בוא והכנס. אמר לי, הרי הדלת נעולה. אמרתי לו, הדלת נעולה, נראה הדבר שנעלתי אותה. השיב הרוח ואמר, פתח. אמרתי מתיירא אני מן הצנה, המתן לי עד שתצא החמה ואפתח לך.

כיון שיצתה החמה יצאתי לפתוח לו ולא מצאתיו. עמדתי לפני ביתי וראיתי שכל הארץ שממה, לא אילן ולא גן, כי אם עפר ואבנים. אמרתי לי, אטע לי גן.

לקחתי מעדר ועדרתי בקרקע. כיון שנחרשה הקרקע הבאתי לי שתילים. באו גשמים והשקו את השתילים, באו טללים והפריחו אותם, באה החמה

HARVARD COLLEGE LIBRARY

והצמיחה אותם. לא היו ימים מרובים עד ששתילים נעשו אילנות בעלי ענפים.

עשיתי לי ספסל וישבתי בצלם.

לילה אחד חזר הרוח ובא והטיח באילנות. מה עשו האילנות, הטיחו בו ברוח. חזר הרוח והטיח באילנות. חזרו האילנות והטיחו ברוח. לא קמה בו עוד רוח. נפנה והלך לו.

מכאן ואילך נתנמכה רוחו של רוח ובא בדרך ארץ. והואיל שהוא נוהג עמי בדרך ארץ נוהג אף אני עמו בדרך ארץ. כשהוא בא יוצא אני לקראתו ומבקש ממנו לישוב עמי על ספסל שבגן בין האילנות. והוא בא ויושב. וכשהוא בא מביא עמו ריח טוב מן ההרים ומן העמקים ומניף לי כבמניפה. ומאחר שהוא נוהג כבעל תשובה גמור איני מזכיר לו מעשיו הראשונים. וכשהוא פורש ממני והולך לו אני מבקש ממנו שיחזור ויבוא, כדרך שנוהגים עם שכן טוב. ובאמת שכנים טובים אנו, ואני אוהב אותו אהבה גמורה. ואפשר שאף הוא אוהב אותי.

ש"י עגנון

תהלה

תהלה • השנים הטובות • עגונות • המלבוס

זקנה אחת היתה בירושלים. זקנה נאה שכמותה לא ראיתם מימכם. צדקת היתה וחכמה היתה וחיננית היתה וענוותנית היתה. אור עיניה חסד ורחמים וקמטי פניה ברכה ושלום. אלמלא שאין הנשים יכולות להדמות למלאכים הייתי מדמה אותה למלאך אלקים. ועוד זאת היתה בה, זריזות של עלמות. אלמלא בגדי זקונה שעליה לא ניכר בה שמץ זיקנות.

עד שלא יצאתי מירושלים לא הכרתי אותה, משחזרתי לירושלים הכרתי אותה. והיאך לא הכרתיה קודם? היאך אתם לא הכרתם אותה עכשיו? אלא כל אדם נועד לו להכיר את מי שיכיר ובאיזה זמן יכירו אותו ובאיזה סיבה יכיר אותו. באיזה סיבה נתוודעה לי? מעשה והלכתי לבקר חכם אחד מחכמי ירושלים שהיה דר סמוך לכותל המערבי ולא מצאתי את הבית. מצאתי לאשה אחת באה בפח מים ושאלתי אותה. אמרה לי, בוא ואראך. אמרתי לה, אי את צריכה לטרוח, אמרי לי היכן אפנה ואלך לי. חייכה ואמרה לי, מה איכפת לך אם זקנה זו תזכה במצוה. אמרתי לה, אם מצוה היא זכי בה, אבל תני לי פח זה שבידך. חייכה ואמרה, למעט את המצוה אתה מבקש. אמרתי לה, לא למעט את המצוה אני מבקש, אלא למעט את טרחתך. אמרה, לא טורח הוא, אלא זכות הוא, שנתן הקדוש ברוך הוא כח לבריותיו להביא צרכיהם בידיהם.

דילגנו בין אבני הרחוב ונשתלשלנו מסימטא לסימטא ונטינו מפני הגמלים והחמורים ושואבי מים והולכי בטל ומרדפי חדשות. עד שעמדה בת לוויית ואמרה, כאן ביתו של זה שאתה מבקש. אמרתי לה שלום ונכנסתי.

מצאתי את האיש בביתו כשהוא יושב לפני שולחנו. אני יודע אם הכירני אם לא הכירני. מאחר שבכניסתי חידש חידוש גדול¹ העלה

1. חידש חידוש גדול — פירוש חדש, דרוש חדש בלימוד התורה והגמרא

לפני את חידושו. ומחידוש זה לחידוש אחר.

ביציאתי ביקשתי לשאול אותו, זקנה זו שהראתה לי את הדרך מי היא, שמאור פניה שלום וחיבת קולה נחת רוח. אבל כלום אפשר להפסיק חכם בשעה שהוא מערה² את חידושו.

לאחר כמה ימים שוב הלכתי לעיר בשביל זקנה אחת אלמנתו של רב, שקודם חזירתי לירושלים הבטחתי לבן בנה לפקוד את שלומה.

אותו היום זמן רביעה³ ראשונה של יורה היה. הגשמים כבר התחילו יורדים והחמה היתה כבושה בעננים. יום שכזה בחוצה לארץ וראים כיום אביב, ירושלים שהיא מפונקת שבעה שמונה חדשים בחמה, יום שאין החמה זורחת בכל תקפה דומה כחורף ומתחבאים מפניו בבתים ובחצרות ובכל מקום שיש שם פינת גג.

טיילתי לי אילך ואילך כשאני מריח את ריח הגשמים שיורדים ברננה ומתעטפים בערפלים המגוונים ומשיקים⁴ בין אבני חוצות ומקישים על כתלי הבתים ומרקדים על הגגות ומנטפים ועושים שלוליות שלוליות, שפעמים הן עכורות ופעמים הן צלולות ומבהיקות מזהרי החמה שמבצבצים ויוצאים לסירוגין מבין העננים לראות הקלו המים⁵, שירושלים אפילו ביום של גשמים החמה מבקשת לעמוד בתפקידה⁶.

נכנסתי לבין החנויות המקומרות⁷ אצל הצורפים, ומשם אצל הפשמים ומשם אצל הסנדלרים ואצל אורגי שמיכות, ומשם אצל מבשלי

שמחדש הלומד.

2. מערה — שופך.

3. רביעה — פרק זמן מעונת הגשמים ("סדר תעניות אלו האמור ברביעה ראשונה" — תענית ג א).

4. משיקים — נושקים אלו לאלו (ביצה פב ג).

5. הקלו המים — ראו בראשית ח ח. נח שלח את היונה מן התיבה בימי המבול לראות הקלו המים.

6. לקיים ייעודה, למלא פקודה ("שלא ישנו את תפקידם" — בברכת קידוש הלבנה; "ארוים מבקשים תפקידן" — איכה רבתי א).

7. המקומרות — בעלות תקרה מעוגלת בתבנית של קשת.

תבשילים ומשם לרחוב היהודים. מעוטפים בסמרטוטי סמרטוטים ישבו העניים כשהם מתרשלים⁸ להוציא ידיהם מתוך עטיפותיהם והם מביטים בזעף על כל שעובר עליהם ואינו מושיט ידו לכיסו. היה עמי כיס של פרוטות, הלכתי מעני לעני ונתתי להם. לבסוף שאלתי על ביתה של הרבנית והראו לי.

נכנסתי לחצר אחת מאותן החצרות שכל הרואה אותן מפקפק אם דר שם אדם ועליתי בשש שבע מעלות שבורות והגעתי אצל דלת עקומה. נתקלתי בחתול מבחוץ ובערימה של אשפה בפנים. מחמת הבלה של הצינה לא ראיתי אדם, אבל שמעתי קול מרוגז שואל וכוהה⁹, מי כאן? נטלתי עיני וראיתי כמין מטה של ברזל ועליה גל של כרים וכסתות, ובתוך הגל שוכבת זקנה מבוהלת וכעושה.

אמרתי לה שלום וסיפרתי לה שאני בא מחוצה לארץ ובידי ברכת שלום מבן בנה. הוציאה ידה מתוך כסתותיה ומשכה את הכסת עד למעלה מצוארה ושאלה, כמה בתים יש לו ואם משרתת מצויה בתוך ביתו ואם יש לו שטיחים נאים בכל חדר. לבסוף נתאנחה ואמרה, צינה זו מוציאה אותי מן העולם¹⁰. משראיתי שכל כך קשה עליה הצינה אמרתי לעצמי תנור של נפט היה מיקל עליה את יסוריה. תפסתי מידה של ערמה ואמרתי לה, נכרך שלח בידי מעות לקנות לך תנור, תנור מטולטל שממלאים אותו נפט ומציתים את הפתילה והוא דולק ומעלה חום. הוצאתי את ארנקי ואמרתי, הנה הכסף. השיבה לי בתרעומת, היאך אלך ואקנה תנור, וכי רגלים יש לי? גלידי קרח יש לי. צינה זו עד שלא תביאני להר הזיתים¹¹ תוציא אותי מדעתי. ושם בחוצה לארץ אומרים שארץ ישראל ארץ חמה. חמה היא לרשעים בגיהנם. אמרתי לה מחר תזרח החמה ותעביר את הצינה. אמרה היא, עד שלא תבוא

8. מתרשלים — מתעצלים ("היין נכנס בכל אבר ואבר והגוף מתרשל והדעת מטולטלת" — תנחומא שמיני ה).

9. כוהה — נחלש ("כל זמן שהוא מאריך לתקוע, קולו מחליש וכוהה" — רש"י, שמות יט ט). ואפשר גם לבאר: משתעל; ראו להלן עמ' 37, הערה 104.

10. מוציאה אותי מן העולם — ממיתה אותי.

11. תביאני להר הזיתים — לבית העלמין שעל הר הזיתים.

הנחמה, תצא הנשמה. אמרתי לה, בעוד שעה שתי שעות אשלח לך את התנור. צמצמה עצמה בתוך כריה וכסתותיה, כאילו להראות למיטיבה המדומה שאין לסמוך על טובותיו.

נפטרי והלכתי לרחוב יפו ונכנסתי לחנות של מוכרי כלים וקניתי תנור מטולטל מן המעולה שבתנורים ושלחתי לה לרבנית הזקנה. אחר שעה חזרתי והלכתי אצלה, שמא אינה בקיאה בתנורים המטולטלים ואלמדה את תורת ההדלקה. דרך הילוכי הרהרתי, ברכת הודייה¹² ודאי לא אשמע מפי. לא כל הזקנות שוות. זו שהראתה לי את ביתו של אותו חכם נוחה לכל אדם וזו ששיגרתי לה תנור אינה נוחה אפילו למי שמבקש טובתה.

וכאן צריכתי להקדים מעין הקדמה קטנה. איני מתכוין להגיד שבחה של אחת מתוך גנותה של חברתה, כל שכן לספר מעשה העיר ויושביה. גלגל עינו של אדם מצומצם ואינו יכול להקיף עירו של הקדוש ברוך הוא. אם כן למה אני מזכיר את מעשה הרבנית, שבכניסתי נודמנה לי אותה הזקנה.

הייתי עצמי ופניתי לה דרך. עמדה ושאלה בשלומי, כמי ששואל בשלום קרובו. עמדתי תמיה, כלום אפשר שהיא מאותן הזקנות שהכרתי בירושלים קודם שירדתי לחוצה לארץ, והרי רובן ככולן כלו מרעב בימות המלחמה¹³, ואם מקצת מקצתן נשתיירו, הרי אני נשתיתי, שכשיצאתי מירושלים הייתי בחור ועכשיו שנים שעשיתי בחוצה לארץ עשאוני זקן, והיאך זו הכירה אותי.

ראתה שאני תוהה. שחקה ואמרה, אי אתה מכירני. הרי אתה הוא שביקשת לטלטל את פחי כשהלכת אצל איש פלוני. אמרתי לה, את היא שהראית לי את הדרך, ואני עומד ותוהה, כאילו לא הכרתיך. צחקה ואמרה, וכי מחוייב אתה להכיר כל הזקנות שבירושלים? אמרתי לה, והיאך הכרת את אותי? ענתה ואמרה לי, ירושלים מתוך שענייה צפויות לכל ישראל, כל שבא לכאן נחקק בלבנו ואין אנו שוכחים

12. הבעת תודה, על-פי "ברכת הודיה" הברכה הי"ז של תפילת שמונה-עשרה, שתחילתה — "מודים אנחנו לך" ותחמתה — "הטוב שמך ולך נאה להודות".

13. הכוונה למלחמת העולם הראשונה.

אותו. אמרתי לה, יום צונן היום, יום גשמים ורוחות, ואני עומד ומעכב אותך בחוץ. אמרה היא בלשון חיבה, כבר ראיתי קרירות גדולות מאותן שבירושלים. ולענין רוחות וגשמים, עליהם אנו מודים ואומרים משיב הרוח ומוריד הגשם¹⁴. מצוה גדולה עשית, עצמות זקנות החיית. התנור ששיגרת לרבנית מחמם את נפשה. הורדתי את ראשי כאדם שבוש לשמוע שבחו. הרגישה בדבר ואמרה, מצוות לאו להתבייש ניתנו¹⁵. אבותינו שהיו עושים מצוות הרבה לא היו מפרסמים את המצוות, אנו שאנו ממעטים במצוות, מצוה לפרסם כל מצוה שעושים, כדי שישמעו אחרים וילמדו ממעשינו. עכשיו בני לך אצל הרבנית ותראה כמה מחממת המצוה שעשית.

נכנסתי אצל הרבנית ומצאתיה יושבת אצל התנור הדלוק וטיפין של אורה מנטפות ויוצאות מתוך נקי התנור והבית מלא חום וחתול כחוש מונח לה על ברכיה, והיא מביטה בתנור ומדברת עם החתול ואומרת, דומה עלי שאתה נהנה מן החום יותר ממני.

אמרתי לה, רואה אני שהתנור דולק יפה ומעלה חום. מרוצה את ממנו?

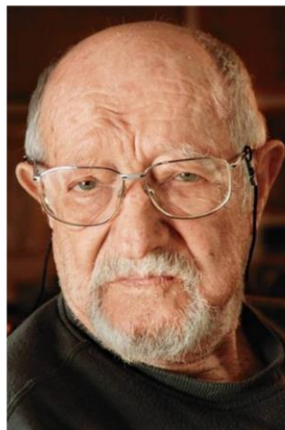
אמרה הרבנית, ואם מרוצה אני, כלום ימעט את ריחו או יוסיף חום? תנור היה לי בביתי שהיה בוער ממוצאי סוכות ועד ערב פסח והיה מושך חום כחמה בתקופת תמוז והיו מוצאין בו נחת רוח, לא כאותם התנורים הקלים שחמימותם רגע. באמת אין לבקש מן המחדשים שיהו עושים מעשים גמורים, דיים שהם מראים פנים כאילו עושים. דבר זה אמרתי להם לאנשי עירי לאחר פטירת בעלי הרב שהיא מליץ יושר¹⁶ בעדי, כשהביאה לה העיר רב חדש. אמרתי מה אתם מבקשים, שמא שיהא כרככם שנפטר. דיו לזה שאינו עושה צרות. כיוצא בזה אמרתי לשכנותי שבאו לראות את התנור ששלח לי נכדי על ידך. אמרתי להן,

14. משיב הרוח ומוריד הגשם — בברכת "מחיה המתים" שבתפילת "שמונה-עשרה", החל במוסף של שמיני עצרת ועד ליום א' של פסח.

15. על-פי "מצוות לאו ליהנות ניתנו" (ערוכין לא ע"א).

16. מליץ יושר — סינגור בעולם האמת (ראו בפיוט ל"מים נוראים": "באין מליץ יושר מול מגיד פשע").

חיים חפר 1925-2012

- חיים פיינר נולד בשנת 1925 בפולין. אביו היה סוכן של שוקולד, ואמו הייתה עקרת בית.
- כאשר היה בן 11 עלתה משפחתו לארץ והוא הצטרף לתנועת הנוער מחנות העולים, שם התחיל לכתוב את פזמוניו.
- בגיל 17.5 עזב את בית הספר והתגייס לפלמ"ח.

הפלמ"ח

- חפר שירת בפלמ"ח ובין היתר השתתף בהברחתם ארצה של מעפילים מסוריה ולבנון.
- חיים חפר היה למפקדה של להקת הצ'יזבטרון, להקת הבידור של הפלמ"ח, וכתב את רוב פזמוניה.

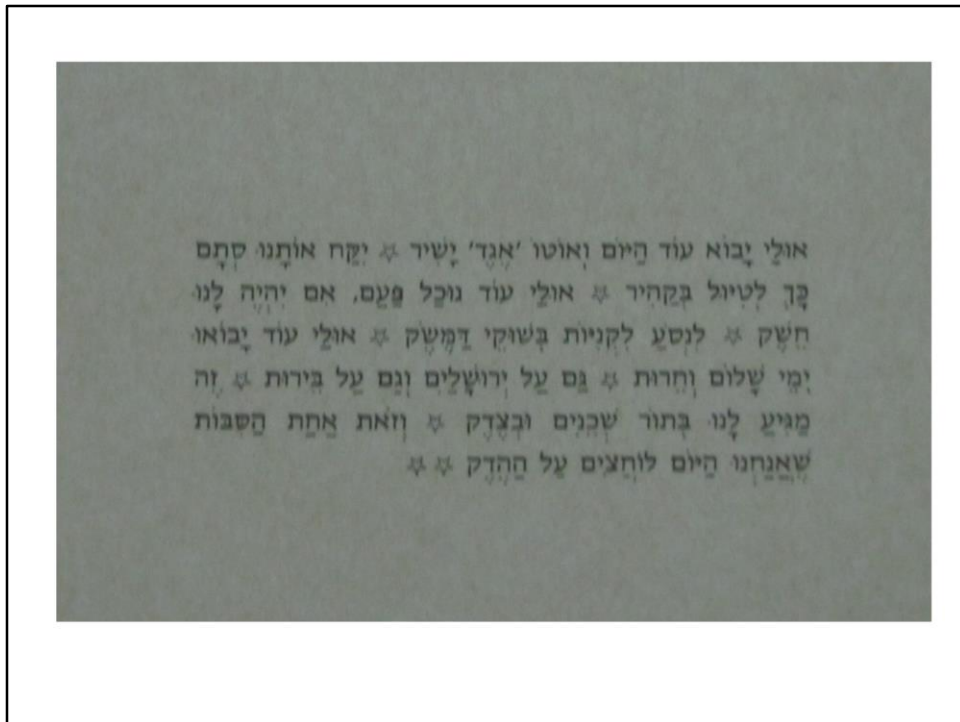

עבודתו

- לאחר שחרורו (ב-1949) המשיך חפר לכתוב ללהקות הצבאיות.
- חיים חפר כתב שירים ופזמונים לתיאטרון ולסרטים.

לדבר על לקטי שירים, פזמונים, אלבומי ניצחון אחרי המלחמות

לדבר על שיוך פוליטי לשמאל, חבר של רבין ויגאל אלון מהפלמח
לדבר על עיתונות מגוייסת, וסגנון הכתיבה של המקאמה – פרוזה מחורזת

- בשנים 1975-1978 שמש כנספח התרבות של ישראל בחוף המערבי של ארצות-הברית.
- חיים חפר הוא חתן פרס סוקולוב, פרס אקו"ם וחתן פרס ישראל לזמר העברי ב-1983.

ירושלים של כולם

קחו לכם יום, קחו לכם יומים • לבשו לכם כובע, משקפי
שמש ונעלים • טפסו על רכבת, אוטובוס או אופנים •
וביחידות, בקבוצות או בשנים • עלו ושאלו שלום
ירושלים • • •

בואו לסמטאות השוק כי הקניה הגדולה התחילה •
ועומדים על המקה עובדיה ועבדאליה וגאולה וג'מילה •
וארון מןרחי אומר: מה יהיה אם לחיים פאלה אותם
נגילה • והוא מתנישב בקפה ואומר למלצר: הבה
נגילה • ולאת לאט הוא מתרגל לשעם ולרים •
ותופס שכן ערבי ומתחיל אתו להתנפם • וסוחר בן
שבע עם עפרונות משין בין הרגלים מתרופץ • ואחיו
נותן צעקה: "בלירה!!" עד שהם האון מתפוצץ •
ורבינוביץ קנה סבון LUX מרים הפלא ופלא • — אין
ספק ירושלים היא של כל אלה • • •

הקנסו בשער ציון ולכו בדרך הפתל המערבי • והתחככו
באברך עם קפוטת ובחיל עם חגור קרבי • הסתכלו
בעינים שהן מחיכות וגם רטבות • ותראו שהאמונה
בכל זאת חשוכה יותר מן המצות • • •

והנה פעמון באויר ושלשה נזירים על הגג • ודגלי כנסיות
בענן כאלו היה זה יום חג • ובתה דולורוסה נושאת
נזירה את סלה • והיא מביטה ביהודים בעין יבשה
ובחלה • והיא נכנסת בשער ברזל, שיוצא מתוכו שיר
תפלה • והיא זורקת מבט של לגלוג אל צלם שנוצב
מולה • — זה ברור — ירושלים היא שלה • • •

וערב. הפתים מאריכים את צלם • והרי יהודה מתעדנים
בחכלילים • וטוב מאד, טוב מאד שידעו בעולם •
שיירושלים שלנו היא של כלם • • •

מתוך "ירושלים של כולם", חיים חפר, ידיעות אחרונות, י"ז אייר תשנ"ז, 1997

alleys סמטאות
to bargain לעמוד על המקח
to make someone accustomed to נרגילה, להרגיל
hookah נרגילה

to argue, debate להתוכח
to run around מתרופץ, להתרופץ
eardrum תף האוזן

to rub against התחככו, להתחכך
Yeshiva student אברך
capote קפוטת
combat vest חגור קרבי

bell פעמון
monks נזירים
to carry נושאת, לשאת
basket סל, סלה
iron ברזל
to throw זורקת, לזרוק
belittlement לגלוג
נצב — עומד

become gentle מתעדנים
חכלילי - אדום

תזכיר / יהודה עמיחי

mourners	אבלים
to grow serious	מרצינים
drapes	וילונות
heavy	כבדים
heroism	גבורת, גבורה
to lust for	חשקים
toughness	קשיחות
underwear	תחתונים, תחתוניהם
drying	יבוש
bathtub	אמבטיה
cool	צוננת
steps	מדרגות
gate	שער
citadel	מצודה
baskets	סלים
guide	מדריך
to be used by	שימשי, לשמש
point of reference	נקודת ציון
to the right	ימינה
arch	קשת
time period	תקופה
salvation	גאולה
to the left	שמאלה

בקורי **אבלים** הם עורכים אצלנו ,
 יושבים ביד ושם, **מרצינים** ליד הכותל המערבי
 וצחקים מאחורי **וילונות כבדים** בחדרי מלון ,
 מצטלמים עם מתים חשובים בקבר רחל
 ובקבר הרצל ובגבעת התחמושת ,
 בוכים על יפי **גבורת** נערינו
וחשקים בקשיחות נערוטינו
 ותולים את **תחתוניהם**
 ליבוש מהיר
 באמבטיה כחולה וצוננת .

פעם ישבתי על **מדרגות** ליד **שער במצודת** דוד, את שני **הסלים**
 הכבדים שמתי לידי. עמדה שם קבוצת תזכיר סביב **המדריך**
ושימשי להם **נקודת ציון**. "אתם רואים את האיש הזה עם
 הסלים? קצת **ימינה** מראשו נמצאת **קשת** מן **התקופה** הרומית .
 קצת **ימינה** מראשו". "אבל הוא זז, הוא זז!" אמרתי בלבי :
הגאולה תבוא רק אם יגידו להם: אתם רואים שם את הקשת
 מן התקופה הרומית? לא חשוב: אבל לידה, קצת **שמאלה**
 ולמטה ממנה, יושב אדם שקנה פרות וירקות לביתו.

יהודה עמיחי – "שירים", 1948-1967

ירושלים

laundry כביסה
sheet סדין
enemy אויב, אויבת
towel מגבת
to wipe לנגב
the sweat of his brow זעת אפו

עפיפון kite

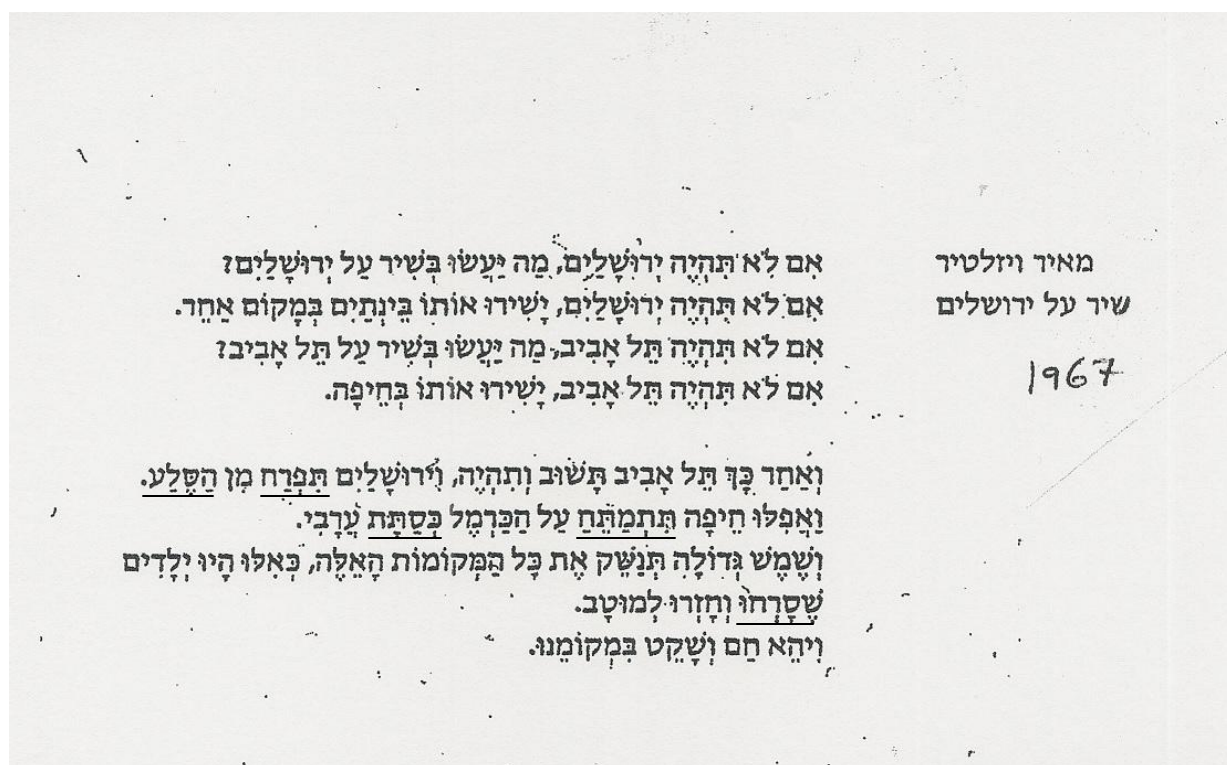
על גג בעיר העתיקה,
פכיסה מוארת באור אחרון של יום:
סדין לכן של אויבת,
מגבת של אויב
לנגב בה את זעת אפו.

ובשמי העיר העתיקה
עפיפון.

ובקצה החוט –
ילד,
שלא ראיתי אותו,
בגלל החומה.

העלינו הרבה דגלים,
העלו הרבה דגלים.
כדי שנחשב שהם שמחים.
כדי שיחשבו שאנחנו שמחים.

מאיר ויזלטיר, "שיר על ירושלים", 1967

תפרח, לפרוח to flower, bloom

סלע rock

תתמתח, להתמתח to stretch out

סתת mason

סרחו, לסרוח to transgress, to bad

האיש שהעביר את הכותל המערבי, מאת עוזי וייל

מתוך "אושר", 2001

dismantled מפורק
loaded מועמס
piles ערימות
trucks משאיות
moving הובלות
renovations שיפוצים

rare נדיר, נדירים
to the extent במידה

festive חגיגית

to be required to נדרש, להדרש

gang כנופיה

midnight חצות

taxi מונית
to advise תייעץ, לייעץ
urgent דחוף

battery בוללה

דוד לוגסי, אני חושב, אף פעם לא ידע כמה באמת הוא אוהב את הכותל, עד שלא ראה אותו מפורק לחלוטין, אכן על אכן על אכן, ומועמס בערימות על שלושים משאיות של חברת ההובלות והשיפוצים שלו, 'א'א אמריקה הובלות ושיפוצים'. עד אותו הרגע הכותל היה מקום. בסך הכל מקום. אבל רצח רבין שינה הכל.

לוגסי הוא אחד מהנדירים האלה: אנשים שנולדו בשביל להתפלל. לא פלא שבכותל הוא הרגיש בבית. הוא לא היה "דתי" במידה שהיתה מאפשרת לו להתחתן עם נכדתו של האדמו"ר - איזשהו אדמו"ר - אבל יש אנשים שכאשר הם מתפללים, הם מאושרים. כלילות שישי, למשל, הוא היה הולך לבית כנסת עם אבא שלו, חוזר לבית הוריו לקידוש וארוחה חגיגית. ואחר כך נכנס למכונית ונוסע למסיבה. בבית משפחת לוגסי, זה נחשב לליל שבת מצוין.

וזאת הסיבה שהוא אהב את הכותל, ושנא את ירושלים: שברגע שאתה עובר את שער הגיא, אתה נדרש לבחור. ימני או שמאלני, דתי או חילוני, כיפה שחורה או סרוגה - כמו בשכונות עוני בסרטים אמריקאים, אתה חייב לבחור כנופיה, אחרת תישאר לבד בעיר אלימה וחמוצה. לוגסי, שנא לבחור ואהב להתפלל, היה חוזר מעוצבן יותר ויותר מכל ביקור בקיר האהוב עליו. עד שבפעם האחרונה, הוא נשבר. לילה אחד, שבוע אחרי הרצח, הוא התקשר אלי. השעה היתה אחת אחר חצות.

"אתה חייב לבוא", הוא אמר. "בוא, קח מונית ותגיע לירושלים. אני צריך שתיעץ לי דחוף."

"לייעץ לך במה?"

"איפה לשים אותו, אחי. את הכותל. עוד שעה אני גומר להעמיס. בוא, אין זמן לדבר. נגמרת לי הסוללה בנוקיה."

אושר

• • •

במרחק חצי קילומטר מרחבת הכותל נתקלתי במחסום של משמר הגבול. שוטר דרוזי עצר אותי ואמר: "אין כניסה אדוני. הכותל בשיפוצים."

"מה?"

"שיפוצים. מנקים אותו. בשביל השבעה של רבין, מבצע מיוחד."

"אה."

השוטר חיכה. גירדתי בראשי.

"תשמע, אמרתי, אני צריך להיכנס. אני מהצוות המייעץ."

"איך קוראים לך?" אמר השוטר ושלף פתק מקומט מכיס מכנסיו.

"עוזי וייל."

"אתה עוזי וייל המפורסם?"

"המפורסם?" אמרתי. "כמה אני מפורסם?"

"למה לא אמרת מיד," אמר השוטר וטפח על כתפי. "הקבלן אמר

שניתן לך להיכנס. תדע לך, אני איתכם במאה אחוז. אנחנו הדרוזים, יש

לנו ברית עמים עם דם ישראל."

"אני מבין," אמרתי בזהירות.

הוא צעק לחברו שעמד ליד המחסום לפתוח אותו, והוסיף: "בגלל זה

אני, אפילו שאני דרוזי - אני בעד אבא שלך."

"אבא שלי?" תהיתי.

"בן אדם גדול," אמר השוטר. "חבל שאין עוד כמוהו. זכרוננו לברכה."

"אבא שלי לא מת."

הוא קפא על מקומו: "באמת? לא מת, בגין?"

לא ידעתי מה לומר. חייכתי אליו בנימוס.

"מה אתה אומר," המשיך השוטר והניד את ראשו מצד לצד, בפליאה

לכתי וגוברת: "מה אתה אומר. לא מת בגין, אה? אז מה - מתחבא?"

משכתי כתפיים בזהירות.

"כל הכבוד לו," אמר השוטר. "מהמחזרת, הוא למד להתחבא טוב

רחבה yard
נתקלתי, להתקל to run into
מחסום roadblock, barricade

מבצע operation

גירדתי, לגרד to scratch
צוות team
שלף, לשלוף to pull out
פתק note
מקומט crumpled
כיס pocket

טפח, לטפוח to pat
קבלן contractor
ברית treaty, covenant

תהיתי, לתהות to wander
זכרוננו לברכה may he rest in peace

קפא, לקפוא to freeze

בנימוס politely
הניד, להניד to shake
גוברת increasing
מתחבא is hiding
משכתי כתפיים shrugged my shoulders

מחזרת underground

עוזי וייל

טוב. מתי הוא חוזר?"

אמרתי: "עוד שנה, שנתיים."

"תגיד לו, אנחנו מחכים," אמר השוטר. "אפילו שאני דרוזי, אני מחכה.

אתה יודע למה?"

"בגלל הברית עמים עם דם ישראל?" ניסיתי.

הוא הביט בי בהערכה מחודשת. "כל הכבוד לך," אמר. "אני רואה

שאבא שלך חינוך אותך טוב. כל הכבוד, משפחה טובה אתם."

"נכון," אמרתי. "בני, הוא יצא קצת..."

"רציני כזה," אמר השוטר.

"נו..." משכתי בכתפי.

"לא חשוב. בגין זה בגין. כולכם משפחה טובה."

"אני אמסור לאבא," הבטחתי.

הוא הוריד את ידו מחלון המכונית, ואני המשכתי פנימה.

רחבת הכותל היתה מוארת באור יקרות, ועשרות פועלים עמלו בפירוק

האבנים. מן הכותל עצמו נשארו רק שתי שורות האבנים התחתונות. על

כל אבן עבדו שני פועלים, ואחרי שפירקו נשאו אותה אל משאית ענקית

שתנתה בקצה רחבת הכניסה. עשרים ותשע המשאיות האחרות כבר חיכו

בשורה, מלאות באבנים, על כביש היוצא מהכותל.

ועל גג המשאית האחרונה, ההולכת ומתמלאת, ישב דוד לוגסי. לידו

ישב הנהג, והם שתו קפה מתוך תרמוס גדול. עמדתי במקומי, נדהם.

לוגסי ראה אותי.

"אחי!" קרא אלי והתרומם. "בוא, בוא תעלה. בוא תשתה איתנו משהו."

טיפסתי על דלת המשאית, הנהג הושיט לי יד, ומצאתי את עצמי משקיף

על הפועלים שהתחילו לחסל את השורה האחרונה. המראה היה מדהים.

הכותל נראה כמו שביל אבנים. ישכתי ושתקתי.

אחרי כמה דקות אמר לוגסי: "משהו, אה?"

"תגיד לי..." התחלתי, ולא יכולתי להמשיך.

"תיכף אני מסביר לך הכל," אמר לוגסי ונתן תנועה קטנה קטנה בראשו

הערכה appreciation

אמסור, למסור to notify

עמלו - עבדו
שורות rows

חנתה, לחנות to park

מתמלאת being filled
נדהם bewildered

טיפסתי, לטפס to climb
הושיט - נתן
משקיף, להשקיף to look over
לחסל to liquidate
שביל path

תיכף in a minute

אושר

לכיוון נהג המשאית. הוא לא רצה לשתף יותר מדי אנשים בתוכניותיו.
 "היה טוב, הקפה?" שאל את הנהג.

"עשר."

"סבבה. תשמע, אם לא אכפת לך, יש לנו כמה עניינים מקצועיים."
 הנהג הביט בי בחשדנות. אחר כך שפך את שארית הקפה מכוסו לרצפה,
 נעמד, וקפץ ארצה.

לוגסי הביט בו, קם על רגליו ומתרחק. "מה אתה אומר?" שאל, אחרי
 שנותרנו לבדנו.

"מה אני יכול להגיד?" פרשתי את ידי. "זה..."

"גדול, אה?"

"כן," הנהנתי, "אפשר להגיד שזה גדול. בהחלט אפשר להגיד את זה.
 אבל למה?"

"לא מגיע להם, הירושלמים. לא מגיע להם שיהיה להם כותל."
 "אהה." הבטתי סביבי. הפועלים התחילו לפרק את השורה האחרונה.
 "תגיד אתה בעצמך," הניח לוגסי יד על ליכיו. "תגיד אם אני לא צודק:
 שבוע שעבר, יומיים אחרי שרצחו את רבין זכרוננו לברכה, נסעתי לכותל
 להתפלל. גם בשביל רבין, וגם בשביל המדינה, וגם בשביל... לא יודע.
 הלב שלי, מרוב צער, נהיה... ביחוד אחרי הלוויה שלו. ראית איך בכתה
 הנכדה שלו?"
 "ראיתי."

"אתה מבין, אז? היה קשה. אז בדרך לכותל, שמתי את הכיפה של אבא
 שלי זכרוננו לברכה, ואני ככה עם הזקן והכל, אתה יודע - לפחות חמש
 אנשים תפסו אותי, אמרו כמה טוב שרבין מת."
 הנהנתי. לוגסי לקח נשימה עמוקה, ונד בראשו באי אמון.

"אחר כך גמרתי להתפלל," המשיך, "הורדתי הכיפה - בדרך חזרה
 קפצו עלי שלושה אחרים, אמרו לי בוא להפגנה נגד הדתיים, שכולם
 רוצחים. נשבר הזין, אני אומר לך. לא רוצה לבוא יותר לעיר הזאת. אז
 החלטתי - אני, דוד לוגסי, מעביר את הכותל."

כיוון direction
 לשתף to include

חשדנות suspiciously
 לקפוץ to jump

נותרנו - נשארנו

פרשתי, לפרוש to spread out

הנהנתי, להנחן to nod

לא מגיע להם (expression)
 they don't deserve it

צער grief

זקן beard
 תפסו, לתפוס to catch, grab

אי אמון disbelief

נשבר הזין (expression) to be fed up

"מעביר לאן?"

"לחל אביב."

לא ידעתי מה לומר. מתחתינו, הפועלים הלכו וסיימו את מלאכתם.
הם עברו בחריצות. עוד עשרים אבנים, והקיר היה כלא היה.
"איזה מבצע, האז?" חייך לוגסי בגאווה. "מאה עשרים פועל ופועל."
"ואיפה תשים אותו בתל אביב?"
"בשביל זה אתה פה. תייעץ לי, איפה הכי טוב. מקום יפה, בלי דיכוחים,
בלי פוליטיקה, שאנשים יבואו להתפלל בלב טוב. מקום באיזי?"
"חוף הים?" הצעתי. לוגסי חייך.
וכך היה.

• • •

כעבור חצי שעה החלה שיירת המשאיות לעזוב את המקום שפעם היה
הכותל, ואילו עתי היה גבעה חשופה. לוגסי ואני, בפזיז, עקפנו את
המשאיות המכוסות ברזנט, ואת האוטובוס עם הפועלים, והגענו לעמדת
משמר הגבול. לוגסי יצא, וטפח לשוטר על כתפו.
"גמרתם להיום?" שאל השוטר.

"כן," אמר לוגסי. "אתה יכול לפתוח את המחסומים. יש לך את האישור
מהעירייה?"

"אצלי," אמר השוטר וטפח על כיס חולצתו. "צריך אותו?"
"תשמור," אמר לוגסי, "אם ישאלו שאלות."

הוא נכנס פנימה וסגר את הדלת. "אישור אוריגינל," אמר, "מהעירייה.
מהתקופה שסידרתי את הביוב בבנייני האומה. כתוב שם: נא להישמע
להוראות הקבלן."

השוטר דפק על החלון, וחיכה שאביט בו. הוא עשה לי סימן של מפתח
הנועל את שפתיו. הרמתי אגודל לאות הכרה ותודה.
השיירה החלה לנוע.

diligence חריצות

pride גאווה

debates, arguments דיכוחים

convoy שיירה

עתי - עכשיו

hill גבעה

bare חשופה

עקפנו, לעקוף to pass

canvas ברזנט

post עמדה

approval, confirmation אישור

town hall עירייה

sewage ביוב

directions הוראות

אביט, להביט - להסתכל

key מפתח

נועל, לנעול to lock

agoodle אגודל thumb

שר

"תגיד לי," אמרתי ללוגסי, אני לא קצת צעיר בשביל להיות הבן של בגין?"

הוא משך בכתפיו. "שוטרים," אמר.

וכך, מחויך ורגוע, המשיך לוגסי להוביל את שירת המשאיות שלו דרך נתיבי איילון השוממים. בשלוש לפנות בוקר הגענו לחוף שרתון. יצאנו לסרוק את השטח. הפועלים חיכו באוטובוס.

"מה אתה אומר?" הביט סביבו, ידיו על מותניו. "אולי בין שרתון למרינה?"

אימצתי את דמיוני. "לא נראה לי," אמרתי, "דצועת החוף צרה מדי. אתה צריך שיהיה מקום גם למתפללים וגם לאלה ששוכבים על החוף." "אתה צודק," אמר לוגסי. "וגם שיהיה רחוק מהים. שהגלים לא יאכלו את האבנים, בחורף."

הבטנו סביבנו, ובכת אחת נפלו מבטינו על המדרון של הילטון, מתחת לגן העצמאות. לחצנו ידיים, ולוגסי ניגש לאוטובוס של הפועלים. "יאללה, לרדת," אמר להם.

הם התחילו להתלחש ביניהם, ברומנית. אחד מהם קם, ושימש להם כמתורגמן.

"מיסטר לוגסי, כולם מאוד עייף," אמר מנהיגם הנבחר. "אול נייט וורק, וורק."

"תגיד להם, כולם מקבלים עוד מאתיים דולר," אמר לוגסי. "עובדים עד הבוקר."

"תוך דקה כולם היו למטה, פורקים את האבנים. כמה מהם התחילו להעמיד פיגומים על המדרון החשוף של גן העצמאות. הם עבדו במהירות מדהימה, פורקים את האבנים לפי הסדר המדויק בו עלו למשאית, אולם למרות חריצותם עד אור הבוקר הצליחו להרכיב רק שליש מהכותל. לוגסי, שחזה את הבעיה מראש, שלח אותם לישון. בשש בבוקר הגיעה המשמרת השנייה.

להוביל to lead
שוממים empty

לסרוק to scan, comb

מותניו, מותניים hips

אימצתי, לאמץ to strain
רצועה strip
צרה narrow

מדרון slope
ניגש - הלך

להתלחש to whisper

פורקים unloading
פיגומים scaffolding

להרכיב to assemble
משמרת shift

עוזי וייל

הסתדר, להסתדר to manage
התמוטטנו, להתמוטט to collapse
קבינה front cabin

מהדורות edition
במקביל in parallel

הטילו איפול to cast a blackout

גבר - איש
ניידת police car
מתקרבת, להתקרב to come close

טרופה disturbed
נקישה a knock
פקח inspector

מרוויח, להרוויח to earn, make money
נעלם, להיעלם to disappear

התמתח, להתמתח to stretch out

הפעם הם היו ערבים, ולוגסי הסתדר איתם ללא מתורגמן. בשבע, התמוטטנו אל תוך הקבינה של הפז'ו. לוגסי פתח את הדרי. עברנו ארבע מהדורות חדשות במקביל: אף אחת מהן לא הזכירה את העובדה שבלילה מישוה גנב את הכותל.

"אולי הטילו איפול על החקירה," אמרתי. "צנזורה."

"גם על קול קהיר שמו צנזורה? גם על הבי.בי.סי.?"

משכתי בכתפי. "לא חשוב," אמר לוגסי. "אבא שלי זכרונו לברכה היה תמיד אומר: גבר צריך שתהיה לו אמונה ולא לדאוג אף פעם, חוץ מכשהוא שומע את הוראו של הניידת מתקרב. עכשיו נילך לישון."

נרדמנו האחר על כתפי השני לשלוש שעות של שינה טרופה. בעשר וחצי בבוקר העירה אותנו נקישה על החלון. זה היה פקח מהעירייה. לוגסי הוריד את החלון.

"אתה הקבלן?" גידר הפקח בראשו.

"כן."

"מה זה הרבר הזה?"

"קיר השלום," אמר לוגסי, "לזכר יצחק רבין."

"אה," אמר הפקח. "נראה מוכר, הקיר הזה."

"יש כזה בירושלים."

"אה," אמר הפקח. "אשתי מירושלים. אולי בגלל זה."

לוגסי קרא לאחד הפועלים, וביקש קפה. הפקח ישב איתנו ושתה, וסיפר לנו כמה הוא מרוויח בעירייה. אחרי שהלך פתחנו שוב רדיו: עדיין, אף מלה על כך שהכותל המערבי נעלם ממקומו.

לוגסי יצא החוצה, והתמתח. אחר כך אמר: "מוזר, לא?" "ברא ניסע," אמרתי.

הוא הביט בפועלים העמלים, ואמר: "חכה, נשטוף פנים ונזוז."

• • •

אושר

הגענו לירושלים בשנים עשרה בצהריים. חנינו לא רחוק ממה שהיה פעם הכותל, והתקרבנו בזהירות. עשרים תסריטים שונים עברו לנו בראש, אבל אף אחד לא התקרב למה שנגלה לעינינו: הכל התנהל כרגיל. המתפללים התפללו. גברים משמאל, נשים מימין. שוטרים, כרגיל, איבטחו את הרחבה. תיירים, כרגיל, הצטלמו כשלראשם כיפות מקרטון. הדבר היחיד השונה היה, שלא היה שם כותל. התקדמנו לעבר הרחבה. שוטר עמד שם במקום הקבוע, והגיש לנו כיפה שחורה.

"תגיד לי שוטר, - אמר לוגסי - "איפה הכותל?"

"כשיפוצים", אמר השוטר.

"איפה, כשיפוצים? איפה משפצים אותו?"

השוטר משך בכתפיו. "תשאל את רב הכותל, זה מה שהוא אמר. אתם נכנסים או לא?"

נכנסנו. קבוצה גדולה של חסידים התפללה שם בדבקות רבה, אולם נסיונותיהם להחדיר פתקים אל תוך הגבעה הצחיחה עלו בתוהו. מדי פעם הם העיפו מבטים מוזרים לצדדים, אולם באופן כללי נראה היה שהסבור שנתן רב הכותל מספק אותם. יצאנו מהרחבה, והלכנו לאכול במקום קטן שלוגסי הכיר, לא רחוק משם.

לוגסי ניגב חומוס, ושתי קפה. פניו היו מהורהרות. אחרי שסיים, שלף את הטלפון הנייד שלו.

"שלום", אמר כשענו לו, "זה המשרד של רב הכותל? רציתי לשאול משהו. הייתי עכשיו בכותל, והוא לא היה."

"לא יכול להיות", ענתה הפקידה, "הרב נמצא פה מהבוקר."

"לא הרב", אמר לוגסי, "הכותל. לא היה כותל."

"אה", ענתה הפקידה. "הוא בשיפוץ."

"מה את אומרת", אמר לוגסי. "מי משפץ?"

"העירייה", אמרה. "אני לא יודעת בדיוק. הרב דיבר בבוקר עם משמר הגבול, הם לקחו את האבנים בשביל השיפוץ. זה מבצע מיוחד."

תסריטים scenarios
נגלה, להגלות to unfold
להתנהל to be conducted

איבטחו secured

דבקות devotion
להחדיר to insert
צחיחה arid, barren
עלו בתוהו (expression) was a failure

מספק satisfies

ניגב, לנגב to wipe
מהורהרות, מהורהר pensive
שלף, לשלוף to pull out

עוזי וייל

"משמר הגבול? מי זה, הבחור הדרוזי מהמחסום, איתו דיברתם?"
 "כן, כן," ענתה הפקידה. היא החלה לאבד את סבלנותה. "זה מהעירייה,
 זה מבצע מיוחד. לכבוד שלושת אלפים שנה לירושלים."
 "תודה," ענה לוגסי וניתק. הבטנו זה בזה.
 הוא אמר: "שיחקנו אותה. נראה לי, שבוע הבא אני מעביר את הכספות
 של בנק לאומי."

• • •

כל אותו היום והלילה עבדנו כמו מטורפים, יחד עם הפועלים, ולמחרת
 - לקראת זריחה, בסוף המשמרת השניה של הרומנים - הכל הסתיים.
 עמדנו במים, הגלים ליחנו את שולי מכנסינו המופשלים, ועינינו הביטו
 בכותל המערבי החדש. הוא נראה נהדר.
 "המקום הקדוש ביותר לעם היהודי," אמר לוגסי. בעיניו עמדו דמעות.
 "גן העצמאות?"
 "אל תקלקל."
 הוא שילם לפועלים והם עלו לאוטובוס, ונעלמו. נשארנו לעמוד שם,
 מביטים במלאכת כפינו. אחרי כמה דקות נתקפתי רעב, ונזכרנו שלא
 אכלנו דבר מאז החומוס בירושלים. עלינו לקפה רגאטה, לקחנו שולחן
 ליד החלון, וישבנו שנינו בשתיקה, מביטים בחוף.
 "הר הבית בידינו," אמר לוגסי.

• • •

בהתחלה, הכל הלך חלק. ציבור הרוחצים אמנם הביע תמיהה מסוימת,
 אבל עוד לא נולד הקיר שיפריע להם להשתזף. התיירים, לעומת זאת,
התלהבו מאוד. הגדיל לעשות אמריקאי עשיר בשם ג'י ריבלין משיקגו,
היו"ר והבעלים של "ריבלין את ריבלין כפתורים וריצ'רצ'ים", ששלח

שיחקנו אותה (expression) we're on a roll
 כספת, כספות safe

מטורף, מטורפים madman
 זריחה sunrise

ליחנו, ללחך to graze
 שולי, שוליים fringes
 מופשלים rolled up

תקלקל, לקלקל to spoil

שילם, לשלם to pay
 נתקפתי, להתקף to be stricken

חלק smoothly
 הביע, להביע to express
 להשתזף to tan

התלהבו, להתלהב to be excited
 הגדיל לעשות outdid himself
 יו"ר chairman

אושר

ממלוננו מברק ברכה לראש העיר, וצירף צ'ק על סך מאה אלף דולר. "רעיון מבריק למען התיירות בתל אביב ובישראל בכלל נקודה," כתב, "אם רק לממשל האמריקאי היה האומץ שלכם לא היינו צריכים לנסוע עד לפאקינג גרנד קניון בשביל לראות את הפאקינג גרנד קניון נקודה." הציבור הרתי בתל אביב קיבל את הכותל החדש ברגשות מעורבים, אולם עד מהרה הסתגל לרעיון. ראשית, אף אחד לא הורה בפה מלא שזה אכן הכותל ההוא - רב הכותל עדיין התעקש שהמקורי כשיפוצים - ושנית, גם אם זה כן ההוא, לא נורא אם הוא יהיה כמה שנים בתל אביב. מכל רחבי הארץ הגיעו עולים לרגל, שהכריזו שהמיקום החדש לא רק יותר נוח, הוא גם הרבה יותר בטוח - בהתחשב בנסיבות הכטחוניות בהן שרויה העיר העתיקה מזה כמה וכמה שנים.

למרבה הפלא, אפילו הסטטוס קוו הקדוש לא נפגע, למרות הקירבה המסוכנת בין המתפללים לציבור המשתזפות. אלה היו עם הפנים לקיר, אלה עם הפנים לים, וכולם נפגשו בקו חמש, שתוגבר בעוד חמישים אוטובוסים חדשים. אפילו ההומואים בגן העצמאות התרגלו לבסוף לרעיון. רבים מהם, כך גילה נציג מר"צ במועצת העיר, באו מרקע מסודתי, וקירבתו של הכותל המערבי שיפורה במפתיע את חיי המין שלהם.

הבעיה התחילה כשראש העיר הבין מה יש לו ביד. אחרי הלם השבוע הראשון, שבו זרק לפח פקס אחרי פקס, ופיטר כל אדם שהעז להציע שהכותל המערבי עבר לתחום שיפוטו, החליט לבסוף לרדת לים ולראות מה קורה שם. כשנוכח שהעם - שוב, לעזאזל - צודק, התחילו הצרות. דבר ראשון הוא הכריז שהכותל המערבי ייקרא מעתה "כותל מלכי ישראל" - פיצוי על כיכר מלכי ישראל, שנלקחה מהם אחרי רצח רבין. פעולתו הבאה היתה להזמין את יעקב אגם לצבוע את הכותל בצבעים זרחניים מתחלפים. "יעקב אגם", כך אמר במסיבת עיתונאים שהועברה בשידור ישיר מחוף הים - "הוא אמן בינלאומי המשלב קינטיות ויהדות, והוא ישים את הכותל על המפה של המילניום הבא!".

ואחר כך הגיעה מערכת הסאונד המיוחדת, שהותקנה לצידי הכותל,

מברק telegram
צירף, לצרף to add

הסתגל, להתגל to get used to
הודה, להודות to admit
התעקש, להתעקש to insist

הכריז, להכריז to declare
נסיבות circumstances
שרויה to be in

ציבור community, population

תוגבר, לתגבר to be reinforced

גילה, לגלות to reveal
נציג representative
מועצה council
רקע background
שיפורה, לשפר to improve

הלם shock
פח garbage pail
פיטר, לפטר to fire
העז, להעז to dare
תחום שיפוט jurisdiction
נוכח, להוכיח to be convinced

פיצוי compensation
כיכר plaza, square

זרחניים phosphorescent
מתחלפים exchanging
מסיבת עיתונאים news conference
שידור ישיר live broadcast
משלב, לשלב to integrate

הותקנה, להתקין to install

עוזי וייל

הודעות חסות commercials

series סדרה
performance מופע
revolving stage בימה מסתובבת
to host, MC ינחה, להנחות
union ועד
electricians חשמלאים

championship אליפות
to be held נערכה, להיערך
infantry חי"ר
rappel סנפלינג
depressed, bent over שפוף

to guess ניחשתי, לנחש
to assume, appraise שיערתי, לשער

across לרוחב
to be displayed להתנוסס
under the sponsorship of בחסות
spray painted מרוססת

מצץ, למצוץ to suck

to separate הפריד, להפריד
booth בודקה
uniform מדים
accompanied ליווי
sunset שקיעה
experience חוויה

ושידרה הודעות חסות מטעם העירייה ומוזיקה ישראלית, 24 שעות ביממה. לא עבר יום, וערוץ 2 הכריז על סדרת מופעי קיץ לשידור ישיר, שייקראו "דוקותל". היישר מבימת הבידור המסתובבת, החדשה, הפניאומטית, שקנו במיוחד בגרמניה והטיסו לכותל. דודו טופז ינחה, דודו דותן יספר בדיחות, דודו שמואלביץ' - ראש ועד העובדים של החשמלאים בעירייה - הכריז שאם לא יגיעו איתם להסכם לפני התוכנית, הם יחשיכו את כל החוף. בשלב הזה, לוגסי הפסיק להחזיר לי טלפונים. אבל גם הוא נשבר, כאשר אליפות צה"ל נערכה במקום, ומאות לוחמי חי"ר ירדו את הכותל בסנפלינג. באותו יום, בארבע אחר הצהריים, הוא צלצל אלי.

"שמעת?" אמר בקול שפוף.

"זה כלום," אמרתי. "עיתון תל אביב מארגן ליגת סקווש על החוף. נחש במה הם משתמשים בתור קיר?"

"עוד שעה, בהילטון," אמר וניתק. ניחשתי שהוא יביא איתו מצב רוח מחורבן, אבל לא שיערתי עד כמה. כשהגעתי למקום ראיתי אותו מרחוק, עומד שפוף ליד הקיוסק על החוף, עם סיגריה ביד. זו היתה הפעם הראשונה שהעזנו להתקרב אל הכותל מאז העברנו אותו מירושלים, והוא לא נראה טוב.

בראשו, לרוחב שורת האבנים העליונה, התנוסס שלט אלקטרוני מהבהב: "הכותל המערבי בחסות ידיעות אחרונות וישראל כרט". קצה יותר למטה היתה מרוססת כתובת גרפיטי: "אביב גפן, אלוהים". דוד לוגסי לא נראה יותר טוב מהכותל שלו.

"מה נעשה?" אמר. עיניו היו אדומות. הוא מצץ את הסיגריה שלו בכוח.

"אולי אנשים יירגעו. תן להם זמן. זה חדש."

הוא הנהן. התקרבונו למחסום המשטרה שהפריד בין הרוחצים למתפללים. בקצהו היתה בודקה קטנה. לקחנו כיפה מעובד זקן במדים כתומים, שעליהם היה מצויר הכותל מול הים. הכיפה היתה כתומה אף היא, ועליה התנוסס אותו ציור, בליווי המשפט: "שקיעה בכותל - חוויה!"

אושר

עברנו את המחסום ונכנסנו פנימה.

"רגע, רק רגע!" קרא אחרינו הזקן במבטא רוסי.

"מה?" הסתובבתי אליו.

"חמישים שקל בשכיל כניסה בבקשה," אמר הזקן במדים הכתומים.

הבטתי בלוגסי. הוא החזיר לי מבט.

"עשר כלילה," אמר. "תהיה מוכן. אני אבוא לאסוף אותך."

• • •

ובאותו לילה החזרנו את הכותל לירושלים. גמרנו את כל העבודה בשמונה

שעות של עבודה מאומצת. שני הצוותים עבדו יחד, הרומנים והערבים,

ועד עלות השחר עמד הכותל בחזרה במקומו הטבעי.

לוגסי עמד והביט בקיר שלו. הוא מחה דמעה מזווית עינו. "ניסינו,"

אמר.

הפועלים כבר היו באוטובוסים, מוכנים לזוז. המשאיות הריקות עזבו

בזו אחר זו את מגרש החניה. עמדנו בשקט, כשלפתע נשמע מאחורינו

קול כחכות גרון ביישני. זה היה רב הכותל.

הוא אמר: "אה... נגמרו השיפוצים, יהודי?"

הסתובבנו אליו. עיניו היו אדומות, שיערו פרוע מעט, והוא נראה כמו

שבתוך שבוע אחד הזקין במאה שנה.

"נגמר," אמר לו לוגסי בעדינות. הוא הביט באיש הזקן, וצעד גדול

וכלתי מוסבר עטף אותו.

"ו... הכל בסדר?"

"הכל מבריק ומצוחצח, כבוד הרב. שמנו ברגים לחיזוק, שפכנו מלט,

הכל כמו חדש. יחזיק עוד שלושת אלפים שנה כמו כלום."

"ברוך השם. ברוך השם!" הרב פלט אנחה גדולה, והשתתק. אחר כך

אמר: "ישר כוח, בחור. רק תגיד להם בעירייה, פעם הבאה, אני מבקש,

שיגידו לי מראש שעושים דבר כזה. פשטייסט?"

"לא תהיה פעם הבאה," אמר לוגסי. "אם עוד פעם אני לוקח - באמא

שלי, אני לא מחזיר."

לאסוף , collect to pick up

עלות השחר sunrise
מחה, למחות to wipe
זווית corner

כחכות גרון clearing of the throat
ביישני shy

פרוע uncombed

עדינות gently
צער sadness
עטף, לעטוף to cover

מבריק bright
מצוחצח sparkling
ברגים screws
מלט concrete יחזיק, להחזיק to hold

פלט, לפלוט to exhale
ישר כוח - כל הכבוד

הנה אני בא

הדג נחש

מילים: משה אסרף, שאנן סטריט, שלומי אלון, גיא מר, אמיר בן עמי, יאיר ודודוש קלמס
לחן: יאיר, דודוש קלמס, משה אסרף, שלומי אלון, אמיר בן עמי, גיא מר ושאנן סטריט
הנה אני בא...

pedestrian mall	מדרחוב
gathering of the exiles	קיבוץ גלויות
frequency	תדר
faded	דעכה
to pack	אורז, לארוז
belongings, stuff	חפצים
to sweat	להזיע
to get	לחטוף
fresh	טרי
breasts	שדיים
mirror	מראה
get involved	מתערב
blend in	מתמזג
become friendly	מסתחבק
soot, smog	פיח
is wasted	מתבזבז
a fortune	הון
slang, it clicked	נפל האסימון

ירושלים, עיר שְׁנוּה פיצוץ
הולך **במדרחוב** מרגיש כמו **קיבוץ גלויות**
אלף תרבויות, לכל אחד יש אח ונתשע אֲחִיות
עֲרָבִים בְּסֶדֶר חֲרָדִים בְּחֶדֶר
וְכֹלֵם פֶּה קוֹלְטִים אֶת אֱלֹהִים - **בְּתֶדֶר**
אחרי טְדִי יְרוּשָׁלַיִם **דַּעְכָּה** מהר
מִיּוֹם לַיּוֹם תֵּל אֲבִיב נֶצְעָה יוֹתֵר
חֲבָרִים עָזְבוּ אוֹ הִתְקַרְּבוּ לְבוֹרָא שְׁמַיִם
אָפוּר, מְשַׁעֲמֵם, אֵין יָם
מִחֻשְׁבוֹת עַל עֲזִיבָה
שְׁלוֹשׁ שָׁנִים לִקְחָ לִי לִקְבֹּל תִּהְיֶה לְטָה
אֹרֶז תִּחְפָּצִים לְתוֹךְ הַמְזוּדָה
מִהֶכֶפֶר לַעִיר בְּכוּחַ הִירֵידָה

תֵּל אֲבִיב - הֵנָּה אֲנִי בָּא
אֲנִי מִגִּיעַ - הֵנָּה אֲנִי בָּא
בְּאִתִּי **לְהִזְיעַ** - הֵנָּה אֲנִי בָּא
כִּי אֶת הִיחִידָה אֲנִי נִשְׁבַּע

יֵצְאֵתִי לְכוּחַ מִישׁוֹר הַחוּף
אֵיזָה שׁוּק אֲנִי עוֹמֵד **לְחֻטּוֹף**
וְעִכְשָׁיו כְּשֶׁאֲנִי בְּתֵל אֲבִיב סוֹף סוֹף
מִשְׁתַּלֵּב עִם הַנוֹף, הַכֵּל **טָרִי** וְזֶה טוֹב
וְ, כְּמָה **שְׁדִיִּים**, נִשְׁרָפוּ לִי הַעֵינִים
אֲחֵרִי שְׁנֵתִיִּים שֶׁל קְדוּם וְעִמּוּרָה
לֹא מִזְהָה אֶת עֲצָמֵי **בְּמִרְאָה**
מִכִּיר, **מִתְעַרֵּב**, **מִתְמַזְג**, **מִסְתַּחבֵּק** עִם
כָּל הַבְּעָלִים שֶׁל הַדִּיקְטוֹטְקִים
עִכְשָׁיו כְּשֶׁאֲנִי IN, מִבִּין, זֶה לֹא נוֹצֵץ
כְּמָה רַעֲשׁ, כְּמָה **פִּים**, תֵּן לִי דָשָׂא, תֵּן לִי עֵץ
כָּל הַיּוֹם **מִתְבַּזֵּז** עַל שְׁלוֹם, שְׁלוֹם
הַשְׁכִּירוֹת **הוֹן** וְהִלְחוֹת שִׁגְעוֹן

ואז נפל האסימון,

גן עדן היה לי בידיים

מחשבות על עזיבה

שלוש שנים לקח לי לקבל ת'החלטה

אורז ת'חטאים בתוך המזודה

מהעיר לכפר לכוון

ירושלים - הנה אני בא

חוזר אליך - הנה אני בא

אל חומותיך - הנה אני בא

כי את היחידה אני נשבע

חזרתי לירושלים, פה החומים טוב זה בדיוק

תן לי רוגע, תן לי שקט, לא יזיק איזה פהוק

מתי פעם אחרונה שמתי איזה פתק בכותל, השקעתי באוכל,

עשיתי חברים חדשים,

העיר הזאת תחזיר לי ת'שליטה בחיים

נתערבב עם עצמי במקום לערובב מים

ננשום קצת אור הרים צלול כוון

יאללה בית"ר, יאללה חיים בכפר!

העיקר להיות מאושר

הנה אני בא...

תל אביב - הנה אני בא

אני מגיע - הנה אני בא

באתי להזיע - הנה אני בא

כי את היחידה אני נשבע

sins חטאים

confirmed בדוק

will hurt יזיק

a yawn פיהוק

control שליטה

<https://www.youtube.com/watch?v=MHoRfjxnGyo>

עברית מודרנית לרמת הביניים – 130a

אוצר מילים: ירושלים

site	מתחם
destruction	חורבן
yard	רחבה
flat	שטוח, שטוחה
relic	שריד
to surround	להקיף
dome	כיפה
mosque	מסגד
restoration	שיקום
preservation	שימור
friction, argument	חיכוך
tension	מתיחות
to limit	להגביל
circumstances	נסיבות
burial	קבורה

בבקשה לתרגם את המשפטים הבאים:

1. There are restoration and preservation works in the yard in front of the burial site.
2. Historical relics were found in the courtyard, and archeologists are restoring them
3. The tension around the mosque is high a, so the government decided to surround it and limit the entry.
4. During the restoration of the synagogue the flat roof was replaced by a dome.
5. Do you know what circumstances that led to the destruction of the Second Temple?